

GUVERNUL ROMÂNIEI
PRIMUL – MINISTRU

NR. 2117 / L.P.C.G.
DATA 21.10.2009

PARLAMENTUL ROMÂNIEI
SENAT
L. 580, 12.11.2009

Domnule președinte,

În conformitate cu prevederile art. 111 alin. (1) din Constituție, Guvernul României formulează următorul

PUNCT DE VEDERE

referitor la propunerea legislativă intitulată „*Lege pentru modificarea Legii Arhivelor Naționale nr. 16/1996*”, inițiată de domnii deputați Kerekes Károly și Máté András-Levente - UDMR (Bp. 358/2009).

I. Principalele reglementări

Propunerea legislativă are ca obiect de reglementare modificarea și completarea *Legii nr. 16/1996 Legea Arhivelor Naționale, cu modificările și completările ulterioare*, în sensul creării posibilității retrocedării documentelor cu valoare istorică persoanelor fizice și cultelor de la care au fost preluate în mod abuziv în timpul regimului comunist.

II. Observații

1. Argumentele utilizate de inițiatori pentru fundamentarea demersului legislativ sunt deficitare. Precizăm că, în sensul *Legii*

nr. 16/1996, felul cum au intrat documentele care fac parte din Fondul Arhivistic Național în administrarea Arhivelor Naționale nu este „indiferent”, așa cum se susține în *Expunerea de motive*. Textul art. 19 din *Legea nr. 16/1996* prevede clar că nu mai pot fi retrase din administrarea Arhivelor Naționale și/sau ale direcțiilor sale județene documentele care fac parte din Fondul Arhivistic Național intrate, potrivit legii, în depozitele Arhivelor Naționale.

Modificarea propusă se referă la documente preluate abuziv, or, cadrul legislativ actual nu impune restricții de retrocedare a arhivelor preluate cu nerespectarea cadrului legal.

2. Pe de altă parte, considerăm că adoptarea propunerii legislative ar produce o diferență de abordare a unor probleme similare, atât din punct de vedere juridic, în general, cât și din punct de vedere arhivistic, în particular.

Astfel, din punct de vedere juridic, se impune a fi remarcat că nici bunurile imobile preluate în mod abuziv de către stat nu sunt retrocedate, în totalitate, în natură, statul asumându-și și obligația de plată a unor despăgubiri.

Așadar, ar fi cu atât mai nefiresc să se restituie în natură bunuri arhivistice care au o valoare patrimonială deosebită și al căror risc de deteriorare este crescut. În plus, o astfel de abordare ar conduce la scoaterea respectivelor bunuri arhivistice de sub regimul juridic stabilit de *Legea nr. 16/1996* și la trecerea lor sub un alt regim juridic, neclar, având în vedere că situația arhivelor private nu este reglementată încă în România. De pildă, există riscul ca aceste documente, aflate în prezent în domeniul public, să nu mai fie accesibile cercetării științifice, ceea ce ar prejudicia interesul general public.

Menționăm, de asemenea, că arhivele, în calitate de depozitar al memoriei naționale, au rolul de a asigura condițiile propice conservării și păstrării documentelor.

În plus, există o mare varietate de spețe rezultate în urma aplicării *Decretului nr. 472/1971 privind Fondul Arhivistic Național al Republicii Socialiste România*. Această varietate de cazuri nu poate fi pur și simplu tratată generic, ca având caracter „abuziv”, și nu poate fi rezolvată decât printr-o analiză, de la caz la caz, într-un cadru legislativ nuanțat.

3. Potrivit prevederilor art. 1 din Legea nr. 16/1996 „constituie izvoare istorice și alcătuiesc Fondul Arhivistic Național al României documentele create de-a lungul timpului de către organele de stat, organizațiile publice sau private economice, sociale, culturale, militare și religioase, precum și de către persoanele fizice. Acestor documente statul le asigură protecție specială, în condițiile prezentei legi.” Prin documente care fac parte din Fondul Arhivistic Național al României, potrivit art. 2 din lege „se înțeleg: acte oficiale și particulare, diplomatice și consulare, memorii, manuscrise, proclamații, chemări, afișe, planuri, schițe, hărți, pelicule cinematografice și alte asemenea mărturii, matrice sigilare, precum și înregistrări foto, video, audio și informatice, cu valoare istorică, realizate în țară sau de către creatori români în străinătate.”

Fondul Arhivistic Național este un important tezaur scris care face parte din patrimoniul cultural-național al unui popor, o sursă istorică de importanță deosebită, iar grija față de arhive arată grija pe care o societate o are față de trecutul său. Arhivele constituie un patrimoniu arhivistic ce conservă și valorifică documentele, iar activitatea arhivistică s-a întemeiat întotdeauna pe legi și regulamente. Astfel, Arhivele Naționale au ca obiect de activitate *administrarea, păstrarea și protecția specială a documentelor* ce alcătuiesc Fondul Arhivistic Național. Statul român, prin instituția Arhivele Naționale, instituție specializată, asigură conservarea corespunzătoare a acestui patrimoniu și folosirea lui în regim public, pus la dispoziția tuturor celor interesați.

Or, retrocedarea documentelor preluate în mod abuziv nu se justifică deoarece, potrivit legii, documentele care fac parte din fondul arhivistic național au o valoare istorică și, drept urmare, protecția acestora trebuie asigurată în mod unitar și continuu, indiferent de domeniul la care se referă aceste documente sau de interesul pe care îl prezintă la un moment dat. Pentru istoria României este esențial modul în care sunt conservate și valorificate toate documentele ce fac parte din Fondul Arhivistic Național.

4. Transformările substanțiale și mutațiile profunde petrecute, în ultimii ani, la nivelul tuturor structurilor societății, impun elaborarea și adoptarea unor noi reglementări în domeniul legislației cu privire la arhive, adaptate la noile realități instituționale, de natură să asigure folosirea în mai mare măsură, în interes public, a documentelor de arhivă.

În direcția rezolvării noilor cerințe în materie arhivistică, Ministerul Administrației și Internelor a elaborat un proiect de lege a arhivelor, care

valorifică atât experiența specialiștilor români în domeniu, cât și legislația specifică a unor state din Uniunea Europeană ale căror modele juridice prezintă numeroase apropieri și compatibilități juridice cu tradiția și sistemul arhivistic din România.

Cu referire la propunerea legislativă supusă analizei, facem precizarea că, potrivit proiectului de lege a arhivelor sus-menționat, pentru prima oară în legislația arhivistică românească, statul, prin intermediul Arhivelor Naționale ale României, va sprijini proprietarii și deținătorii de arhive și documente private.

Proiectul noii legi a arhivelor cuprinde reglementări referitoare la statutul arhivelor și documentelor private, un segment în creștere în domeniul arhivelor.

Având în vedere nevoia de reglementare a situației arhivelor private din România, Guvernul nu este de acord cu adoptarea propunerii legislative în discuție și propune ca rezolvarea chestiunilor aferente materiei vizate de inițiatori să se realizeze în cadrul dezbaterilor la proiectul Legii arhivelor, care conține reguli menite să creeze un cadru juridic democratic pentru regimul arhivelor din România, publice sau private.

III. Punctul de vedere al Guvernului

Având în vedere considerentele menționate, **Guvernul nu susține adoptarea acestei propuneri legislative.**

Cu stimă,

Emil BOC

Domnului senator **Mircea Dan GEOANĂ**

Președintele Senatului